Postupanje sa zahtjevima o zaštiti okoliša i primjena sudske prakse

Senka Orlić- Zaninović, sutkinja Visokog upravnog suda Republike Hrvatske

USTAV RH

Ustavna jamstva

- **Članak 3. (Najviše vrednote): Očuvanje prirode i čovjekova okoliša** svrstano je među najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske
  - **Članak 70. (Pravo na zdrav život i okoliš):**
  - Svatko ima **pravo na zdrav život**.
  - Država osigurava uvjete za **zdrav okoliš**.
  - Svatko je dužan, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati **zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša**.
  - **Članak 52. (Dobra od osobitog interesa):** More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, te druge stvari od osobitog kulturnoga, povijesnoga, gospodarskoga i ekološkog značenja imaju **osobitu zaštitu Republike Hrvatske**. Zakonom se razrađuje način na koji ih pravne i fizičke osobe mogu upotrebljavati i iskorištavati.
  - **Članak 38. st. 4. Ustava RH:** Pravo na pristup informacijama je ustavna kategorija. Izričito se propisuje da se jamči pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti, a ograničenja ovog prava moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju te nužna u slobodnom i demokratskom društvu, a mogu se propisati samo zakonom.
  - **Pristup je pravilo, ograničenje je iznimka.**

Aarhuška konvencija

RH je potpisnica ove međunarodne konvencije od 2007. (po Ustavu ima nadzakonsku pravnu snagu).

- Ona jamči tri stupa prava: **pristup informacijama o okolišu**, **sudjelovanje javnosti u odlučivanju** (npr. javne rasprave o projektima) i **pristup pravosuđu** ako su ta prava prekršena.
- U praksi, bilo koji građanin ili udruga može podnijeti zahtjev tijelu javne vlasti tražeći ekološke podatke, a tijelo ih smije uskratiti samo ako se provjeri **test razmjernosti i javnog interesa** (koji u ekološkim pitanjima gotovo uvijek prevladava u korist javnosti)
  - **Aarhuška :** I. stup – Pristup informacijama kao preduvjet ekološke demokracije.
  - **Direktiva 2003/4/EZ- Široko tumačenje pojma informacije o okolišu:** To nisu samo mjerenja zraka/buke, već i npr.:
    - Ekonomske analize investicija i troškovnici, nacrti ugovora o koncesijama (npr. otpad).

❖ Kad ste u dilemi, pojam informacije o okolišu tumačite što šire.

Zakon o zaštiti okoliša

ZZO- NN- 80/2013, 153/2013, 78/2015, 12/2018, 118/2018

- odredbe članaka 20. do 33. se odnose na zahtjeve zaštite sastavnica okoliša i gospodarenje otpadom
- **Načelo pristupa informacijama i sudjelovanja javnosti**

Članak 17.

(1) Javnost ima pravo pristupa informacijama o okolišu kojima raspolaže tijelo javne vlasti i osobe koje tijelo javne vlasti nadzire te osobe koje informacije čuvaju za tijelo javne vlasti.

(2) Javnost ima pravo na pravodobno obavješćivanje o onečišćavanju okoliša, uključujući informacije o opasnim tvarima i djelatnostima, informacije o poduzetim mjerama i s tim u svezi pristup podacima o stanju okoliša.

(3) Javnost ima pravo sudjelovati u postupcima utvrđivanja polazišta, izrade i donošenja strategija, planova i programa, te izrade i donošenja propisa i općih akata u vezi sa zaštitom okoliša.

(4) Javnost ima pravo sudjelovati u postupcima koji se vode na zahtjev nositelja zahvata i operatera sukladno ovom Zakonu.

(5) Prava iz stavaka 1., 2., 3. i 4. ovoga članka javnost ostvaruje na način uređen ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona te sukladno posebnim propisima.

- **Ovo Načelo je razrađeno u odredbama članaka 159.-167. ZZO-a**

Zakon o zaštiti okoliša-razlozi za odbijanje

- **Članak 158.**

(1) Tijelo javne vlasti može rješenjem odbiti zahtjev za davanjem informacije o okolišu kada:

– informaciju **ne posjeduje** ili se traženo **ne odnosi na to tijelo javne vlasti**, **a nema saznanja** o tome koje tijelo javne vlasti posjeduje traženu informaciju,

– je zahtjev **očito nerazumljiv**,

– je zahtjev postavljen na **preopćenit način i nakon zatražene dopune**, odnosno pojašnjenja u skladu s posebnim propisom,

– se zahtjev odnosi na informacije, materijale, dokumente ili podatke koji su u fazi izrade odnosno čije je dovršavanje u tijeku,

– se informacija odnosi na dokumente i aktivnosti vezano za unutarnju komunikaciju tijela javne vlasti a glede izvršavanja zadaća iz djelokruga tijela.

(2) U slučaju iz stavka **1. podstavka 4**. ovoga članka, tijelo javne vlasti **dužno je u rješenju navesti koje je tijelo nadležno za izradu materijala za koje se traži pristup** informacijama i navesti vrijeme potrebno za njihov završetak, ukoliko tijelo javne vlasti raspolaže takvim informacijama.

(3) Tijelo javne vlasti koje posjeduje informaciju o okolišu može rješenjem odbiti pristup informaciji ukoliko bi objavljivanje te informacije imalo negativan učinak na:

1. – tajnost postupka koje vodi tijelo javne vlasti, ukoliko je **tajnost** postupka zajamčena posebnim propisom,
2. – međunarodne odnose, javnu sigurnost i nacionalnu obranu,
3. – sudski postupak, odnosno prava fizičkih i pravnih osoba na pravično suđenje te na pravo tijela državne vlasti na provođenje istrage u kaznenim ili prekršajnim postupcima, te stegovnim postupcima protiv službenika,
4. – tajnost trgovačkih i/ili industrijskih podataka gdje je tajnost zaštićena posebnim propisima kojima se štiti **legitiman ekonomski interes**, uključujući i javni interes u održavanju tajnosti podataka o porezu te statistiku,
5. – zaštitu osoba i zaštitu tajnosti osobnih podataka koji **se odnose na fizičke osobe koje nisu dale pristanak** na pristup podacima javnosti, a ta tajnost je zajamčena propisima,
6. – **zaštitu intelektualnog i industrijskog vlasništva**,
7. – **interes ili zaštitu osoba** koje su dobrovoljno dostavile traženi podatak bez zakonske obveze da to učine, osim ako su dale pristanak o objavi podataka,
8. – zaštitu sastavnica okoliša na koje se podatak odnosi – primjerice: staništa zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta.

(4) Tijelo javne vlasti koje posjeduje informaciju o okolišu **ne može odbiti zahtjev** za informacijama iz stavka 3. podstavaka 1., 4., 5., 6. i 7. ovoga članka, ako se taj zahtjev **odnosi na ispuštanja ili druge emisije u okoliš**.

(5) U slučajevima iz stavka 3. ovoga članka, tijelo javne vlasti koje posjeduje informaciju o okolišu će prilikom odlučivanja o zahtjevu procijeniti je li zaštita javnog interesa od veće važnosti nego interes ostvaren objavljivanjem tražene informacije.

Zakon o zaštiti okoliša- obveza upućivanja

- Članak 159.
- (1) Tijela javne vlasti dužna su u okviru svoje nadležnosti osigurati da su informacije koje daju i podaci koje prikupljaju i daju, točni, pravovremeni i usporedivi.
- (2) Ukoliko se radi o zahtjevu za informacijom koja se odnosi na opterećenja kao što su tvari, energija, buka, nuklearna goriva, radijacija ili otpad, uključujući radioaktivni otpad, emisije i druga ispuštanja u okoliš, tijela javne vlasti dužna su, ako raspolažu s takvim informacijama informirati podnositelja zahtjeva o mjestu gdje se, ukoliko postoje, mogu pronaći podaci o mjernim postupcima, uključujući metode analiza, uzorkovanja, prethodne obrade uzoraka korištenih u prikupljanju podataka, ili uputiti podnositelja zahtjeva na odgovarajući standardizirani postupak koji je korišten, ako je tijelo javne vlasti informirano o tome.

Europski standardi

- Tko je "javna vlast" i gdje prestaje poslovna tajna?
  - **Predmet C-279/12 (Slučaj *Fish Legal*):** Pravna forma nije važna. Ako privatna/komunalna tvrtka pruža javne usluge povezane s okolišem (voda, otpad) i ima posebne ovlasti, ona se pravno smatra **tijelom javne vlasti**.
  - **Predmet C-673/13 P (Slučaj *Glifosat*):** Pojam "emisije u okoliš" tumači se najšire moguće (uključuje i studije o dugoročnim utjecajima tvari na prirodu i zdravlje).
- ✓ **Sukladnost s ZZO-em:**– podaci o emisijama su podaci od neupitnog **javnog interesa** i ne mogu se proglasiti poslovnom tajnom investitora.

Europski standardi
Pozitivna obveza države i proaktivna objava

- **Slučaj *Guerra i drugi protiv Italije* (ESLJP, Zahtjev br. 14967/89):** Pasivna šutnja vlasti kod ekoloških rizika (kemijska tvornica) predstavlja kršenje Članka 8. Europske konvencije (Pravo na privatni život).
- **Koncept "Pozitivne obveze":** Institucije ne smiju samo čekati zahtjeve građana, već moraju same i pravovremeno objavljivati ekološke rizike i podatke.
- Što više informacija proaktivno objavite na web stranicama tijela, to će biti manje pojedinačnih zahtjeva i manji pritisak na radno mjesto.

Presude Visokog upravnog suda RH

- **SENTENCE:**

  Sudjelovanje javnosti u postupku procijene utjecaja na okoliš – pravo na javni uvid u studiju za procjenu utjecaja na okoliš, Broj: 7- Su-221/2009-3 od 23. veljače 2009.

  - **U primjeni Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj: 82/94 i 128/99) nadležno državno tijelo dužno je uvijek omogućiti javni uvid u studiju o utjecaju na okoliš.**

  Iz novije prakse:

  - **Pripremni dokumenti, nacrti studija i stručna mišljenja nisu "interni spisi u izradi".**
  - **Pravo javnosti na uvid u ugovore i planove javnopravnih tijela koji se odnose na okoliš ima prioritet pred internom autonomijom rada tih tijela**
  - **Zapisnici inspektora zaštite okoliša moraju se dati javnosti iako je postupak još u tijeku. Građani imaju pravo odmah znati stanje na odnosnoj lokaciji koja je predmet inspekcijskog postupka.**

Us II-170/2024

- **Državni inspektorat protiv Povjerenika**
- Rješenjem Povjerenika poništeno je rješenje DI i odobreno je Gradu Splitu pravo na pristup preslici dva rješenja DI, djelomično je odobreno pravo na pristup preslici dva inspekcijska zapisnika vezano za onečišćenje zraka i onečišćenje okoliša na tom području na način da se u navedenim aktima prekriju svi osobni podaci fizičkih osoba zaposlenika nadzirane pravne osobe Luka d.d. Split i njihovi potpisi.
- DI kao tužitelj tvrdi: da tražene informacije predstavljaju dokumentaciju te druge podatke i dokaze utvrđene i nastale u vezi s inspekcijskim postupkom, koji su na temelju članka 57. stavka 6. Zakona o Državnom inspektoratu („Narodne novine“ broj 115/18 i 117/21; dalje u tekstu: ZDI) određeni kao inspekcijska tajna pa treba primijeniti odredbu članka 15. stavak 2. točka 7. ZPPI-a. Smatra da se smisao dobivanja informacije ogleda se u tome da tijela javne vlasti ne smiju staviti korisnike u neravnopravan položaj, a osobito na način da se pojedinim korisnicima informacija pruža prije nego ostalima ili na način kojim im se posebno pogoduje, jer kad se omogući pristup određenoj informaciji sukladno odredbama ZPPI, iz navedenog proizlazi da tu informaciju može dobiti bilo koja pravna ili fizička osoba, a zbog načela jednakosti svih korisnika iz članka 8. ZPPI-a. Tužitelj je utvrdio da bi u ovom slučaju podnositelj zahtjeva za pristup informacijama kao korisnik informacije bio u povlaštenom položaju u odnosu na druge korisnike koji imaju pravo na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacije.
- Povjerenik: zatražena informacija se tiče osobito aktualne teme u medijima kojoj je posvećena značajna pažnja javnosti s obzirom da je pitanje zaštite okoliša od neposredne važnosti za život u lokalnoj zajednici. Smatra da tužitelj gubi iz vida činjenicu da se u konkretnom slučaju radi o zaštiti okoliša i zdravlju ljudi. U provedenom testu razmjernosti utvrđuje prevagu javnog interesa.
- SUD: onečišćenje zraka (u konkretnom slučaju informacije o inspekcijskom nadzoru nad nepokretnom difuznom izvoru emisije onečišćujućih tvari u zrak) jedno su od prioritetnih pitanja u današnjem društvu i u odnosu na koju informaciju tijelo javne vlasti ne može odbiti zahtjev za informacijom o okolišu pozivajući se na inspekcijsku tajnu iz odredbe članka 57. stavka 6. Zakona o Državnom inspektoratu, to je pobijano rješenje tuženika zakonito posebno što zatražena informacija doprinosi općem javnom interesu za dostupnošću informacija o onečišćenju zraka na području Sjeverne luke Split.

Us II-204/17

- Traži se Mišljenje izdano u provođenju postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, zahtjev je odbijen jer da bi davanje Mišljenja dovelo do pogrešnog tumačenja sadržaja informacija, ugrožavanja procesa donošenja propisa i akata i slobodu davanja mišljenja i izražavanja stavova. Tijelo tvrdi da se dokumenti iz postupka koji traje ne mogu izuzeti iz područja primjene Zakona o općem upravnom postupku te podvesti pod primjenu Zakona o pravu na pristup informacijama. Tvrdi da je Uprava za zaštitu prirode ustrojstvena jedinica Ministarstva i da nije ovlaštena izražavati stavove u njegovo ime, a da stav tijela javne vlasti predstavlja njegovo rješenje u kojem je navedeno i predmetno mišljenje. Tvrdi da predmetno mišljenje ne predstavlja informaciju o okolišu, da ne preteže javni interes jer Mišljenje ne predstavlja takvu informaciju te da je tuženik dokument „mišljenje“ zamijenio s „elaboratom zaštite okoliša“ u kojem su navedene sve sastavnice okoliša.
- SUD: Pravilno je tuženik po provedenom testu razmjernosti ocijenio da u predmetnom slučaju prevladava javni interes u odnosu na razloge iz kojih tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji koji su propisani odredbom članka 15. stavka 4. točke 2. Zakona o pravu na pristup informacijama („Narodne novine“ 25/13. i 85/15.). Pravilno je ocijenjeno da javnost ima pravo biti upoznata s eventualnim utjecajem projekta na okoliš koji kao dobro uživa posebnu zaštitu.

Us II-9/18

- Zahtjev je odbijen jer da su zatraženi dokumenti dijelovi spisa predmeta na temelju kojeg je između ostalog doneseno rješenje o potrebi procjene utjecaja na okoliš i da ne predstavljaju informaciju o okolišu već interno mišljenje Uprave za zaštitu prirode kao ustrojstvene jedinice Ministarstva i da predmetno mišljenje ne predstavlja informaciju o okolišu.
- Povjerenik je takvo rješenje poništio i omogućio pristup informaciji upućujući na odredbu članka 24. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“ 80/13.) prema kojoj je ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu postupak kojim se ocjenjuje utjecaj plana, programa i zahvata na ekološku mrežu.
- SUD: je potvrdio stav Povjerenika te se pozvao na članak 158. stavka 1. točke 5. Zakona o zaštiti okoliša koji omogućuje davanje informacije o okolišu kada se informacija odnosi na dokumente i aktivnosti vezano za unutarnju komunikaciju tijela javne vlasti, a glede izvršavanja zadaća iz djelokruga tijela, uz obvezu provođenja testa razmjernosti u slučajevima navedenim u odredbi stavka 3. tog članka i da u predmetnom slučaju prevladava javni interes u odnosu na razloge iz kojih tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji te da je pravilno ocijenjeno da javnost ima pravo biti upoznata s eventualnim utjecajem projekta na okoliš koji kao dobro uživa posebnu zaštitu.

Us II-208/17

- Zahtjev za informacijom je odbijen jer tijelo smatra da bi se davanjem tražene informacije postupilo protivno načelu jednakosti propisanom člankom 8. istog Zakona, zato što ZPPI propisuje da pravo na pristup informaciji nema osoba koja je stranka upravnog postupka, pošto joj je dostupnost informacije propisana posebnim propisom, smatra da to pravo izvan samog upravnog postupka ne može ostvariti niti osoba kojoj takav status u upravnom postupku nije priznat sve do pravomoćnog okončanja postupka iz kojeg se informacija traži, a u konkretnom slučaju informacija se traži iz upravnog spisa izdavanja lokacijske dozvole. Navodi da ne vidi javni interes u „medijskoj" dostupnosti dokumentacije iz postupka koji nisu pravomoćni, obzirom da se činjenično stanje utvrđuje sve do okončanja upravnog postupka i ne predstavlja konačno utvrđeno činjenično stanje niti nepobitni dokaz, a danom informacijom korisnik stječe pravo istu tu informaciju javno iznositi
- Povjerenik je poništio odbijanje zahtjeva i odobrio udruzi Zelena akcija pravo na pristup preslici idejnog projekta za izgradnju prometnice Zaprešićke ulice. U obrazloženju svoje odluke Povjerenik ističe da nije navedeno niti vidljivo na koji bi način omogućavanje pristupa traženoj informaciji moglo utjecati na vođenje postupka izdavanja lokacijske dozvole, da se radi o gradnji prometnice od interesa za Republiku Hrvatsku, a koja će imati utjecaj na okoliš, koji također uživa posebnu zaštitu Republike Hrvatske. Sama činjenica da je određena informacija dio određenog upravnog postupka ne znači da određena osoba treba tražiti da joj se prizna status stranke u navedenom postupku da bi joj se mogao omogućiti uvid u traženu informaciju (i to točno određenu informaciju, a ne uvid u cijeli spis predmeta), već znači da je potrebno provesti test razmjernosti javnog interesa.
- SUD: uvidom u točku 5., 6. navedenog idejnog projekta utvrđeno da se u istoj navode potrebne mjere koje treba poduzeti radi sprečavanja nepovoljnih utjecaja građenja na okoliš što znači da bi zatražena informacija predstavljala informaciju o okolišu, u konkretnom slučaju korisnik nije stranka u upravnom postupku izdavanja lokacijske dozvole, niti je zatražila uvid u spis predmeta od upravnog tijela koje vodi taj postupak pa se ne primjenjuje ograničenje vezano za status stranke, tijelo nije dalo razloge zbog kojih nalazi da postojanje osnovane sumnje da bi objavljivanje zatražene informacije utjecalo na učinkovito, neovisno i nepristrano vođenje navedenog upravnog postupka i bilo je potrebno analizirati razloge za i protiv omogućavanja pristupa traženoj informaciji.

Us II-209/15

- Traži se Glavni ugovor o suradnji na prikupljanju novih seizmičkih podataka, obradi, interpretaciji, te preradi i interpretaciji postojećih podataka i prodaji i marketingu za više klijenata. Min. Gospodarstva odbija zahtjev jer nakon provedenog testa ocjenjuje da prevagu za ograničenjem ima zaštita, poduzetničkih i tržišnih sloboda kao temelj gospodarskog ustroja Republike Hrvatske; ugrožavanje gospodarskog interesa i investicijske klime u Republici Hrvatskoj obzirom da su rezultati snimanja seizmičkih podataka temelj za raspisivanje javnog nadmetanja; nepostojanje suglasnosti druge ugovorne strane za objavu tražene informacije i mogućnost podnošenja zahtjeva za utvrđivanje povrede prava s mogućim sankcijama prema Republici Hrvatskoj (naknada štete).
- Povjerenik poništava to rješenje i nalaže davanje informacije. Rješenje o odbijanju nije valjano obrazloženo u pogledu provedenog testa, a ugovor nije zaštićen kao poslovna tajna.
- SUD: Tijelo nije identificiralo javni interes putem javnih rasprava, parlamentarnih rasprava, analizom sadržaja iz medija, što je u ovom predmetu izraženo te nije uzeo u obzir da javni interes uključuje potrebu za otkrivanjem podataka vezanih uz javne rasprave, javno sudjelovanje u političkoj debati, odgovornost za javne fondove i javnu sigurnost te podatke vezane uz sigurnost i okoliš. Tužitelj nije sukladno članku 15. stavku 5. Zakona o pravu na pristup informacijama razmotrio mogu li se dijelovi informacije koji ne predstavljaju poslovnu tajnu učiniti dostupnim. U spisu predmeta nema dokaza o tome da su predmetni ugovor i njegovi dodaci određeni kao poslovna tajna. Predmetni ugovor, među ostalim, sadrži i odredbu o povjerljivosti, međutim ne i to što bi iz predmetnog ugovora predstavljalo poslovnu tajnu, tj. da bi i sam ugovor bio poslovna tajna sukladno Zakonu o zaštiti tajnosti podataka koji propisuje što se može odrediti kao poslovna tajna.
- Nadalje, nije dostavio tuženiku dokumentaciju iz koje bi bio vidljiv postupak provođenja testa razmjernosti u prvostupanjskom postupku pa je tuženik uzeo u obzir da je potrebno utvrditi da li se pristup traženoj informaciji može ograničiti radi zaštite nekog od zaštićenog interesa i da li bi omogućavanjem pristupa traženoj informaciji u svakom pojedinom slučaju taj interes bio ozbiljno povrijeđen, kao i da li prevladava potreba zaštite prava na ograničenje ili javni interes. ugovori koje sklapaju središnja tijela državne uprave s trgovačkim društvima u privatnom vlasništvu predmet rasprave u medijima te je za iste zainteresirana šira javnost, pa onemogućavanjem traženih informacija građanima dovodi se u pitanje transparentnost rada tijela javne vlasti kao i nepotrebno stvaranje nepovjerenja u njihov rad. Tužitelj bi kao središnje tijelo državne uprave trebao osigurati maksimalnu transparentnost svoga rada prema građanima, a osobito bi to trebao činiti pri sklapanju ugovora s trgovačkim društvima u privatnom vlasništvu jer se u konkretnom slučaju radi o interesu Republike Hrvatske i svih njezinih građana u odnosu na financijske i druge obveze koje proizlaze iz predmetnog ugovora. Sud se pozvao i na stajališta iz presuda poslovni broj: UsII-14/15-6 od 22. svibnja 2015. i poslovni broj: UsII-13/15-8 od 5. lipnja 2015. da se kod ugovora koje tijela javne vlasti sklapaju s privatnim pravnim osobama, navedena tijela ne mogu pozivati na poslovnu tajnu privatno-pravnih osoba i tako sprječavati pristup informacijama, ukoliko ugovor nije klasificiran podatak odnosno nije zakonom propisan kao poslovna tajna.

Us II-586/19

- Odbijen je zahtjev za dostavu inspekcijske dokumentacije koja se obavila na obiteljskim kućama pojedinačno s malim uređajima za pročišćavanje sanitarnih otpadnih voda do 50 ES, uključujući i septičke jame. Zahtjev je pravomoćno odbijen jer je korisnica zadala minimalno pet kriterija pretrage temeljem kojih bi se moglo identificirati zatraženu informaciju, a to su: 1.) inspekcijska dokumentacija o postupanju Vodopravne inspekcije na određenim obiteljskim kućama, 2.) u periodu između 2010. do 2019. godine, 3.) koje su prošle dvostruku inspekciju, 4.) da se od prve inspekcije znalo da mali uređaj ne pušta i 5.) da su imale urednu dokumentaciju. Prvostupanjsko tijelo javne vlasti ne vodi dokumentaciju o obavljenim inspekcijskim nadzorima na način kako se to traži u zahtjevu te bi moralo uložiti nerazmjeran trud i vrijeme da bi uopće pokušalo izdvojiti zatražene podatke, odnosno u ovom slučaju izraditi novu informaciju, radi čega zahtjev predstavlja traženje izrade analize, odnosno stvaranja nove informacije.
- SUD: tijelo javne vlasti nema obvezu grupirati podatke koje posjeduje po vrsti ili nekom drugom kriteriju da bi udovoljilo zahtjevu korisnika, niti je u obvezi poduzimati radnje prikupljanja podataka radi stvaranja nove informacije, nego je dužno omogućiti pristup određenoj, već gotovoj i postojećoj informaciji.

odbijajuća odluka: Us II-76/25

odbijen je zahtjev Udruge Una kojim je zatražena dostava rješenja Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine o oglašavanju građevinske dozvole i rješenja o produženju važenja iste ništavim. Zahtjev je odbijen, a rješenje Povjerenika na sudu potvrđeno:

- **radi se o apsolutnom ograničenju prava na pristup informacijama jer je tražena informacija dio dokumentacije u vezi kriminalističkog istraživanja od strane nadležnog tijela vezano za saznanja o možebitnom nezakonitom izvođenju građevinskih radova na vrelu Une.**

odbijajuća odluka: Us II-134/21

- Korisnica je od Županijske Lučke uprave Krk zatražila odgovore na pitanja vezana uz gradnju ribarske istovarne luke u Krku: „1. Koliko ribarskih brodica se trenutno sidri u luci Krk, a temeljem kojih je planirana gradnja luke? 2. Iz kog razloga je odlučeno graditi ribarsku luku u Krku, gradu koji se u potpunosti orijentirao turizmu? 3. Zbog kojeg razloga ribarska luka nije planirana izvan Krka, recimo na potezu od Krka do Valbiske (npr. Sv. Juraj) kako bi prometno bila izravno povezana s prometnom mrežom otoka? 4. Na koji način će biti riješen promet vozilima iz istovarne luke? Kojim pravcem će se vozila kretati do izlaska iz urbane gradske zone? 5. Hoće li promet s lukobrana biti usmjeren do sadašnjeg dijela luke gdje su na vezu ribarski brodovi? 6. Zašto se ribarska luka izbacuje na lukobran, ako će promet s istovarnim teretom potom uvlačiti prometnicom (Šetalište Sv. Bernardina) u urbanu zonu, kroz plaže na isto mjesto gdje se danas vezuju ribarski brodovi? 7. Zbog čega se objekti za potrebe ribarske luke (hladnjača, sklonište za kašete i djelatnike …) nisu planirali na mjestu južno od autobusnog kolodvora, gdje se sada nalaze neprimjereni štandovi za prodaju „suvenira“ i gdje se sada vežu ribarski brodovi te gdje već postoji benzinska crpka? 8. Kako gledate na činjenicu da će se vozila kretati uz nedavno obnovljene izgrađene plaže na lukobranu i Ježevcu? 9. Što će biti s drugim, uz toranj katedrale, najvažnijim simbolom grada Krka – crvenim svjetionikom kojem mjesto može biti jedino na sadašnjem? 10. Zašto nije provedena i izrađena studija utjecaja na okoliš planiranog zahvata? 11. Kada je održana javna rasprava i koji su zaključci? 12. Smatrate li da će turisti biti oduševljeni činjenicom da se kupaju u ribarskoj istovarnoj luci ili s pogledom na istu?“.
- Rješenjem povjerenika je odbačena žalba tužiteljice podnesena zato što Županijska lučka uprava nije odlučila o zahtjevu za pravo na pristup informacijama, jer se zahtjev ne odnosi na informaciju kako ju ZPPI definira pa je žalba ocijenjena nedopuštenom.
- SUD: je potvrdio rješenje Povjerenika s obrazloženjem da se zahtjevom za pristup informacijama ne smatra traženje uvida u cjelokupni spis predmeta, objašnjenja ili uputa vezanih uz ostvarivanje nekog prava ili izvršavanje obveze, izrade analize ili tumačenja nekog propisa, kao ni stvaranje nove informacije pa ne postoji šutnja prvostupanjskog tijela javne vlasti zbog čega je tuženik zakonito ocijenio da je žalba tužiteljice nedopuštena.

Proceduralne zamke i rokovi

- Kako spriječiti "šutnju administracije"?
  - **Osnovni rok:** 15 dana od dana zaprimanja urednog zahtjeva.
  - **Produljenje roka (čl. 22. ZPPI):** Dodatnih 15 dana (ukupno maksimalno 30).
  - **Imperativ za službenike:** Pisana obavijest o produljenju s razlozima **mora se poslati najkasnije u roku od osam dana, od dana zaprimanja urednog zahtjeva, na obavijest nema pravnog lijeka**
- Šutnja administracije automatski stvara pravo podnositelja na žalbu i stvara prekršajni rizik.

Kako napisati zakonito rješenje o odbijanju?

- Svako djelomično ili potpuno uskraćivanje informacije zahtijeva **formalno upravno rješenje**.
- Primjenjuje se **Zakon o općem upravnom postupku (ZUP)**.
- **Najčešća pogreška (čl. 98. ZUP-a):** Šturo obrazloženje (samo prepisan zakonski članak).
- **Obvezni sadržaj obrazloženja:**
  - Detaljno opisan i argumentiran provedeni test razmjernosti.
  - Dokaz da je uskrata nužna i da dokument dokazano **ne sadrži** podatke o emisijama.

Odgovornost

- Zakon o pravu na pristup informacijama je strog prema službenicima i čelnicima tijela jer predviđa **osobne novčane kazne.**
- **Šutnja administracije i ne donošenje rješenja (Članak 61. ZPPI):**
  - Ako tijelo javne vlasti ne riješi zahtjev u roku (bilo osnovnom od 15 dana ili produljenom od 30 dana uz obavijest), ili ne donese formalno upravno rješenje o odbijanju, propisana je kazna:
  - **Za odgovornu osobu (čelnika tijela):** od 660 do 2.650 EUR.
  - **Za službenika za informiranje (osobno):** od 260 do 1.320 EUR (ako se utvrdi da je krivnja na službeniku koji nije pravovremeno pripremio nacrt ili obavijest).
- **Dostavljanje nepotpunih ili netočnih informacija:**
  - Jednaki iznosi kazni prijete i ako se svjesno dostave nepotpune informacije ili ako se prešute ključni dijelovi ekoloških studija koji su morali biti javni.

Zaključak - Tri zlatna pravila

- **Statistika VUS-a:** Sud u preko **86% slučajeva potvrđuje odluke Povjerenika** (odbija tužbe tijela javne vlasti).
- **Tri zlatna pravila na radnom stolu:**
  - **Tumačite široko:** Okolišne informacije uključuju i pripremne akte, mišljenja i sl.
  - **Pazite na 15 dana:** Obavijest o produljenju šaljite odmah.
  - **Emisije nisu tajna:** Poslovna tajna i eventualni pritisci unutar kuće nemaju prednost pred podacima o emisijama.

KVIZ

1.Tijelo javne vlasti zaprimilo je zahtjev za pristup informacijama koji se odnosi na podatke o okolišu. Prema Zakonu o pravu na pristup informacijama, koji je opći rok za rješavanje takvog zahtjeva i u kojem roku tijelo mora obavijestiti podnositelja ako je potrebno produljenje roka?

A. Rok za rješavanje je 8 dana, a produljenje roka nije zakonski moguće kod okolišnih informacija.

B. Rok za rješavanje je 30 dana, a obavijest o produljenju se šalje najkasnije 15 dana od primitka zahtjeva.

C. Rok za rješavanje je 15 dana, a obavijest o produljenju se šalje tek po isteku tog roka, ukoliko tijelo ne stigne obraditi zahtjev.

D. Rok za rješavanje je 15 dana (iznimno 30 dana), a o produljenju roka tijelo mora obavijestiti podnositelja u roku od 8 dana.

- **2. Što je službenik za informiranje dužan učiniti kada tijelo javne vlasti posjeduje dokument koji sadrži podatke o emisijama u okoliš, a koji su istovremeno označeni kao poslovna tajna?**
- A. Mora odbiti zahtjev u cijelosti jer zaštita poslovne tajne uvijek ima prednost pred pravom na pristup informacijama.
- B. Mora zatražiti suglasnost tvrtke čija je poslovna tajna prije nego što odobri pristup podacima.
- C. Mora prikriti podatke o emisijama i odobriti pristup samo onom dijelu dokumenta koji ne sadrži poslovnu tajnu.
- D. Dužan je omogućiti pristup traženim informacijama jer se podaci o emisijama u okoliš ne mogu smatrati poslovnom tajnom.

3. Ako traženi dokument sadrži poslovnu tajnu, ali i važne okolišne podatke, što je službenik za informiranje dužan učiniti umjesto potpunog odbijanja zahtjeva?

A. Izdati potpuno rješenje o odobrenju pristupa, uključujući i poslovnu tajnu, kako bi se izbjeglo cenzuriranje dokumenta.

B. Zatražiti od podnositelja da preformulira zahtjev tako da ne traži dokument koji uopće spominje poslovnu tajnu.

C. Odbiti zahtjev u cijelosti jer dokument predstavlja jedinstvenu cjelinu koja se ne smije razdvajati.

D. Omogućiti djelomični pristup dokumentu tako da se prekriju (zacrne) povjerljivi dijelovi, a odobri pristup podacima o okolišu.

- Hvala vam na pažnji!